

MINISTERSTWO SPRAW WOJSKOWYCH
(SZTAB GENERALNY)

Rom

8437 J2
Warszawa, dn. 11. stycznia 1921 r.

PILNE

Ściśle tajne

DO trzymać pod zamknięciem!

ADJUTANTURY GENERALNEJ.

Oddział II.

Nr 204 /II. Inf. II. Ref "A".

Przedkładam do wiadomości załączony referat o stanie rokowań bolszewików z eserami w sprawie wejścia tych ostatnich do rządu sowieckiego Rosji.

1 załącznik.

O trzymują:

Adjut. Gen.
Gabinet Min.
Szef Sztabu Gen.
Biuro Sejskiej Rady Woj.
M.S.Z./przez of. łączn./
Wydz. Wyw.
Wszyscy attache wojskowi.
Rtm. Dubicz w Gdańsku
Insp. Armji Lwów
" " Wilno
Ekspoz. Oddz. II. Wilno
" " Lwów
Oddz. II. Dłwa 2. armji - Lidz.
I. Zast. Szefa Sztabu Gen.
Ppułk. Wieniawa/Długoszewski.

SZEF ODDZ. II. SZTABU GEN.:

ADJUTANTURA GENERALNA
NACZELNOSTWO WÓDZA
L. 8437 J2
Wysłano dnia 15. I. 1921 roku
Wysłano dnia 15. I. 1921 roku
Załączników

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PERTRAKTACJE BOLSZEWIKÓW Z ESERAMI.

Napływające już od września r. b. informacje wskazywały na wszczęte poufnie przez przedstawicieli sowieckich zagranicą pertraktacje z emigracyjnymi grupami demokratycznej lewicy rosyjskiej, mające na celu pozyskanie tych grup dla współpracy w rządach sowieckich. Próbnymi wymianami zdań miały w tym czasie odbywać w odniesieniu do grupy Milukowa, oraz partji socjalistów-rewolucjonistów; o ustosunkowaniu się względem mien-szewików brak było i jest wiadomości, najwidoczniej, wobec ich zupełnie nikłych wpływów na koła emigracyjne, opinię europejską, oraz braku bliższych stosunków z rządami obcych mocarstw, nie przedstawiali oni dla bolszewików wartości, o którą należałoby się ubiegać.

Informacje powyższe następnie częściowo zostały potwierdzone. Według poważnych źródeł lewica partji S. R. istotnie wszczęła poufne rozmowy z bolszewikami / Litwinowem /, idąc zresztą w tym względzie wbrew poglądom odłamu partyjnego Kiereńskiego, który równocześnie czynił / między innymi na gruncie Paryża i Waszyngtonu / usiłowania stworzenia podstaw dla formowania własnej siły zbrojnej o charakterze wrogim sowiетom i dla celów ewentualnej akcji interwencyjnej. Koncepcja ostatnia, niezgodna z dotychczasowym programem partyjnym, zwalczającym interwencję z zewnątrz Rosji, wykonała się w tym odłamie wobec zezumienia roli, jaką odegra siła zbrojna przy przewrocie w Rosji.

Na skutek wystąpienia lewicy partyjnej / grupy Czernowa / Kiereński w końcu października r. b. udał się do Rewla dla porozumienia się z Czernowem i w konsekwencji tej rozmowy wstrzymał rozpoczęte kroki przygotowawcze dla realizacji swej nowej koncepcji militarnej. Do porozumienia i uzgodnienia wręcz przeciwstawnych taktyk nie doszło, a dalsza taktyka partyjna została uzależniona od decyzji konferencji partyjnej w Pradze która, wkrótce po spotkaniu się Kiereńskiego z Czernowem istotnie się odbyła.

Na konferencji nie doszło do porozumienia. Wykonikły się dwa zwalczające się programy. Jeden kierunek, z Kiereńskim, Minorem, Suchomlinowem i Łazarewem na czele, przeciwstawik idei współpracy z bolszewikami, wychodząc z założenia, że, wobec wrogięgo stosunku mas rosyjskich do bolszewików, pertraktacje z rządem sowiетów mogą wyłącznie skompromitować partję SR.

i osłabić jej wpływy w Rosji.

Grupa ta domagała się dalszej walki politycznej z bolszewikami i broniła swej koncepcji organizowania kadrów przyszłej armji demokratycznej.

Przeciwny odłam, reprezentowany przez Czernowa, Lebediewa i Buszwidta, uznał za pożądane dla utrwalenia rządów lewicowych w Rosji wejście na drogę współdziałania z rządem bolszewickim, oceniając propozycje w tym względzie Litwinowa za korzystne i gwarantujące dalszy wzrost wpływów S.R. w Rosji.

Jak wyżej powiedziano, konferencja nie powzięła decyzji, obowiązującej całości partji, wywołując wrażenie możliwości rozłamu w partji S.R. Natomiast w wyniku narad praskich uznano za konieczne wyświecić i ustalić propozycje bolszewików. W tym celu Kiereński i Czernow w połowie listopada wyjechali do Sztokholmu dla spotkania się z Litwinowem przyczem omawiać szczegóły miał Czernow przy pośrednim udziale Kiereńskiego, jako przedstawiciela opozycji partyjnej.

Propozycje, zakomunikowane przez Litwinowa, przedstawiają się w ogólnym zarysie, jak następuje:

Podstawą współdziałania i współudziału w rządach sowieckich Rosji staje się zasada obrony zdobyczy rewolucji przed zakusami reakcji i współpraca w odbudowie kraju. Ustrój sowiecki pozostaje nadal w Rosji przy wprowadzeniu systemu swobodnych wyborów do Rad; rząd sowiecki stopniowo będzie rozszerzał prawa wolności przekonań i działania dla demokratycznych partji rosyjskich. Eserzy zamierzają wszelkiej działalności antysowieckiej w kraju i zagranicą, legalizują swą partję w Rosji i oddają swe stosunki zagraniczne dla wykorzystania przez Rosję sow. w celu uznania rządu sowieckiego przez państwa obce i utrzymania zagranicznego poparcia finansowego i materialnego. Do czasu wykonania rządu na podstawie wyników wolnych wyborów do Rad, które w niedalekiej przyszłości byłyby zarządzane w całej Rosji, eserzy otrzymują w Radzie Komisarzy Ludowych dwa miejsca.

Na powyższej platformie toczy się dalsza wymiana zdań, nie nosząca jednak zdecydowanego charakteru. Należy zauważyć, że propozycje Litwinowa odzwierciedlają pogląd oportunistycznego odłamu komunistów rosyjskich, przeciwko któremu istnieje w łonie R.K.P. opozycja. Ze strony eserów trwa nadal brak wspólnej i zdecydowanej linii postępowania.

Charakterystycznym jest, że działalność rosyjskiej prasy komunistycznej zdaje się wskazywać ostatnio, że bolszewicy usiłują nie utrudniać nawiązanych i trwających rokowań z eserami. Natężenie wystąpień antyeserowskich tej pracy, jakkolwiek niezaniżanych, zmniejszyło się.

Ze swej strony rząd sowiecki, za pośrednictwem C.Z.K., przeprowadza ewidencję eserów, byłych członków konstytuancy rosyjskiej 1917 roku, pod kątem widzenia ich obecnej działalności i fizjonomji politycznej. Mniej zaangażowani w działalności przeciwbolszewickiej, a znajdujący się w więzieniach sowieckich, eserzy są zwalniani; sprawy innych są przyspieszane i zapewne będą traktowane z mniejszą, niż dotąd, bezwzględnością. Te stwierdzone fakty wskazują na to, że bolszewicy istotnie liczą się z możliwością zmian w dotychczasowych formach rządzenia Rosją.

Zauważyć trzeba, że angielskie źródła informacyjne zaprzeczają wiadomościom o rokowaniach bolszewików z eserami, twierdząc, że pogłoski te są kolportowane świadomie przez tych ostatnich, tracących wpływy i znaczenie polityczne i pragnących przez wysunięcie momentu liczenia się z nimi bolszewików poprawić swą zachwianą sytuację polityczną.

W obecnym swym stadium rokowania bolszewików z eserami stanowią jeszcze tylko sondowanie gruntu przez obie strony.

Ze strony sowieców zaaprobowane dotychczasowych nieoficjalnych kroków nastąpiłoby przypuszczalnie w zależności od dalszego rozwoju sytuacji międzynarodowej. Decydującą rolę w tym względzie odegrałaby międzynarodową konferencja z udziałem Rosji, do zwołania której sowiecy dążą wszelkimi sposobami, a na której mocarstwa obce niewątpliwie zażądają demokratyzacji rządów w Rosji. Można przypuszczać, że bolszewicy przygotowują się do zaspokojenia żądań zagranicy, wysuniętych już zresztą z okazji uchwał konferencji brukselskiej dla spraw pomocy głodnym w Rosji i w wymianie zdań w sprawie długów rosyjskich, przez pozyskanie lewych partji rosyjskich, a być może wyłącznie eserów, do rządów sowieckich. Propozycje Litwinowa, wyżej wyszczególnione, wskazują, że bolszewicy zagadnienie traktują z punktu widzenia utrzymania swych przemożnych wpływów na rządy rosyjskie.
